

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุของเกษตรกร ในเขตอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

Factors Affecting Savings Behavior for Retirement Among Farmers

A Case of Mae Sai District Chiang Rai Province

คมสันต์ จันตา

Khomsan Junta

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาพฤติกรรมการออม และปัจจัยที่ส่งผลต่อการออมเพื่อการเกษียณอายุของเกษตรกร กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคือเกษตรกรในเขตอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการแจกแบบสอบถาม จำนวน 400 ตัวอย่าง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การทดสอบ F-test (ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ผลการศึกษา พบว่า พฤติกรรมการออมของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีการออมส่วนใหญ่ จะออมใน รูปแบบการออมผ่านกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ในชุมชน และฝากเงินไว้กับธนาคารหรือสถาบันการเงิน มีความถี่ในการออมเดือนละ 1 ครั้ง และมีการออมมาแล้วระหว่าง 1 – 5 ปี ส่วนใหญ่ไม่มีการกำหนด สัดส่วนหรือจำนวนเงินที่จะออมชัดเจน โดยจะออมเฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 1,000 บาท

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า รายได้ในครัวเรือนที่ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการออมในด้านรูปแบบการออม และจำนวนเงินออมต่อเดือนแตกต่างกัน ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนที่ต่างกันมีพฤติกรรมการออมในด้านระยะเวลาในการออมและการกำหนดสัดส่วนในการออมแตกต่างกัน ภาระหนี้สินที่ต่างกันมีพฤติกรรมการออมในด้านรูปแบบการออม และจำนวนเงินที่ออมต่อเดือนแตกต่างกัน

ด้านปัจจัยการบริหารการเงิน พบว่า 1) เป้าหมายการออมที่ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน ในด้านการกำหนดสัดส่วนการออมและจำนวนเงินออมต่อเดือน 2) ผลตอบแทนจากการออมที่ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการออมแตกต่างกันในด้านการกำหนดสัดส่วนการออมและจำนวนเงินออมต่อเดือน 3) สภาพคล่องที่ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการออมแตกต่างกันในด้านระยะเวลาการออม การกำหนดสัดส่วนการออมและจำนวนเงินออมต่อเดือน 4) สิ่งจูงใจในการออมที่ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการออมแตกต่างกันในด้านจำนวนเงินออมต่อเดือน และ 5) ความเสี่ยงของการออมที่ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการออมแตกต่างกันในด้านจำนวนเงินออมต่อเดือน

คำสำคัญ : พฤติกรรมการออม ปัจจัยที่มีผลต่อการออม การออมเพื่อการเกษียณอายุ

ABSTRACT

The objective of this study is to establish patterns and factors influencing saving behaviors for retirement among farmers in Mae Sai district, Chiang Rai province. Data was collected using structured questionnaire, which was randomly distributed to 400 samples in the study area. The data was analyzed by using descriptive statistical tools such as mean, mode, median, standard deviation and variance. Inferential statistical analysis was done by f-test (ANOVA) at the statistical significance level 0.05.

The study found that the majority of the sample makes deposit towards retirement through the community saving group, at a bank or at a financial institution. The deposit is made one time per month with most have had their savings for the period between 1 – 5 years. The monthly allocation of fund towards retirement is undefined, with the amount being less than 1,000 baht per month.

The hypothesis test showed that different level of household income has significant effect on the saving pattern and behavior, as well as the amount of saving per month. The different amount of household expenditure determines the period and proportion of saving, while different household liabilities have an impact on the saving pattern and behavior and the amount of the monthly saving.

In term of financial management, the study found that 1) different saving objectives determine different saving pattern on the amount of monthly saving and the allocation of fund per month, 2) different benefits and returns determine the saving pattern on the amount of monthly saving and the allocation of fund per month, 3) different liquidity level determines different saving behavior in terms of the saving period, allocation of fund and amount of saving per month, 4) different incentives determine different saving behavior in terms of the amount of saving per month, and 5) the risks of different saving determine the different saving pattern in terms of the amount of saving per month.

Keywords : savings behavior, factor affective for savings, savings for retirement

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

จากการสำรวจประชากรสูงอายุของประเทศไทยของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี 2560 ประเทศไทย มีจำนวนผู้สูงอายุทั้งสิ้น 11.3 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 16.7 ของจำนวนประชากรทั้งสิ้น 67.6 ล้านคน โดยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องได้ชัด จากปี 2537 มีจำนวนผู้สูงอายุ ร้อยละ 6.8 ปี 2545 มีจำนวนผู้สูงอายุ ร้อยละ 9.4 ปี 2550 มีจำนวนผู้สูงอายุ 10.7 ปี 2554 มีจำนวนผู้สูงอายุ ร้อยละ 12.2 และปี 2557 มีจำนวนผู้สูงอายุ ร้อยละ 16.7 ขณะที่เมื่อแบ่งกลุ่มผู้สูงอายุประจำปี 2560 ออกเป็น 3 ช่วงวัย คือ ผู้สูงอายุวัยต้น (อายุ 60- 69 ปี) ผู้สูงอายุวัยกลาง (70-79 ปี) และผู้สูงอายุวัยปลาย (อายุ 80 ปีขึ้นไป) พบว่า ผู้สูงอายุของไทยส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วงวัยต้นร้อยละ 57.4 จากข้อมูลสถิติดังกล่าวพบว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 1 ใน 10 ของประชากรประเทศไทย จะมีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการเข้าสู่การเป็นสังคมสูงวัย (Aged Society) และคาดว่าจะเป็สังคมสูงวัยโดยสมบูรณ์ (Complete Aged Society) ในปี พ.ศ. 2564 ประชากรสูงอายุจะเพิ่มขึ้นถึง 1 ใน 5 และเป็นสังคมสูงวัยระดับสุดยอด (Super Aged Society) ภายในปี พ.ศ. 2578 ประมาณการได้ว่าจะมีประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 30 ของจำนวนประชากรทั้งหมดของประเทศ

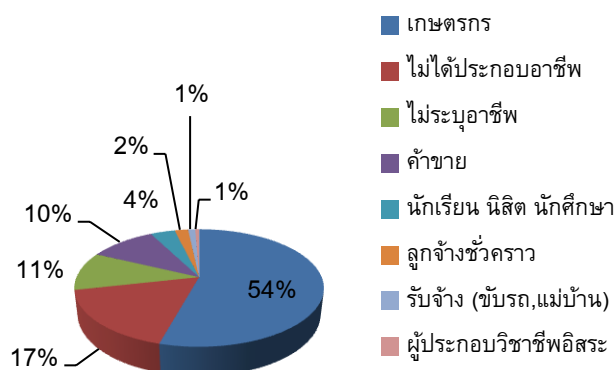
ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและอัตราส่วนจำนวนประชากรแต่ละช่วงอายุ

ปี พ.ศ.	2553		2558		2563		2568		2573		2578		2583	
ช่วงอายุประชากร	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
	(พันคน)		(พันคน)		(พันคน)		(พันคน)		(พันคน)		(พันคน)		(พันคน)	
แรกเกิด - 15 ปี	12,642	20	11,792	18	11,082	17	10,500	16	9,801	15	8,996	14	8,169	13
อายุ 15 - 59 ปี	42,740	67	42,961	66	42,294	64	40,739	61	38,795	59	36,993	57	35,176	55
อายุ 60 ปีขึ้นไป	8,408	13	10,351	16	12,622	19	15,126	23	17,579	27	19,361	30	20,519	32
รวม	63,790	100	65,104	100	65,997	100	66,365	100	66,175	100	65,349	100	63,864	100

ที่มา : การคาดประมาณประชากร ปี 2553 – 2583 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

เพื่อเป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายของรัฐบาลในระยะยาวที่จะมีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น โดยการส่งเสริมให้เกิดการออมเพื่อการชราภาพหรือเพื่อการเกษียณอายุในรูปแบบต่าง ๆ เช่น กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) กองทุนประกันสังคม กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (RMF) เป็นต้น อย่างไรก็ตามกองทุนที่กล่าวมาข้างต้นยังมีขอบเขตความคุ้มครองไม่ครอบคลุมประชากรทุกกลุ่ม โดยเฉพาะแรงงานนอกระบบ ผู้ที่ประกอบอาชีพอิสระที่ไม่มีนายจ้าง หรือผู้ที่อยู่นอกระบบการออมภาคบังคับของรัฐ จึงได้จัดตั้งกองทุนการออมแห่งชาติขึ้นตามพระราชบัญญัติกองทุนการออมแห่งชาติ มีผลบังคับใช้เมื่อปี พ.ศ. 2554 มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดการออมของผู้ประกอบอาชีพอิสระที่ไม่ได้อยู่ในระบบการจ้าง เป็นการนำแนวคิดเสาหลัก 3 ต้น ตามทฤษฎีระบบเงินออมของธนาคารโลก (World Bank) มากำหนดรูปแบบการออมเพื่อให้มีหลักประกันที่มั่นคงให้ชีวิตยามเกษียณและจะนำไปสู่การลดปัญหาความยากจน โดยเริ่มเปิดรับสมัครในวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2558 และจากข้อมูล วันที่ 30 พฤศจิกายน 2561 พบว่ากองทุนการออมแห่งชาติมีสมาชิกทั้งหมด 602,840 คน ในจำนวนนี้มีสมาชิกกลุ่มอาชีพเกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 54.3 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด

ภาพที่ 1 แสดงสัดส่วนสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติแยกตามอาชีพของสมาชิก

ที่มา : <http://www.nsf.or.th/index.php>, ข้อมูล ณ วันที่ 30 พฤศจิกายน 2561

แม้กลุ่มผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรจะมีสัดส่วนการเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ เกินกว่ากึ่งหนึ่งของสมาชิกกองทุน แต่ก็ยังถือว่าเป็นจำนวนที่น้อยมากเมื่อเทียบกับจำนวนครัวเรือนเกษตรกรทั้งหมด จากข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกร (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2561) ที่มีครัวเรือนเกษตรกรทั่วประเทศทั้งสิ้น 6,482,650 ครัวเรือน และหากพิจารณาโครงสร้างภาคเกษตรไทยแล้วจะพบว่าสัดส่วนหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรที่มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 28.94 ช่วงอายุ 51 – 60 ปี ร้อยละ 28.94 ช่วงอายุ 41 – 50 ปี ร้อยละ 27.73 ซึ่งจะเห็นได้ว่าเกษตรกรในประเทศไทยเกินกว่าร้อยละ 50 มีอายุมากกว่า 50 ปี และเกษตรกรช่วงอายุที่น้อยกว่าซึ่งจะมาทดแทนกันในอนาคตนั้นมีสัดส่วนที่น้อยมาก และเมื่อประเทศไทยได้เข้าสู่การเป็นสังคมสูงวัยโดยสมบูรณ์ (Complete Aged Society) ในปี พ.ศ. 2564 หากเกษตรกรไม่มีการวางแผนในการเก็บออมและลงทุนจะส่งผลกระทบรายได้ไม่เพียงพอต่อการบริโภคได้ภายหลังจากการเกษียณอายุ

จากผลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจสังคมครัวเรือนและแรงงานเกษตร ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร พบว่า รายได้ครัวเรือนเกษตรกรในปี 2560 เท่ากับ 207,321 บาทต่อปี เพิ่มขึ้นจาก 200,598 บาทต่อปี ในปี 2559 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.35 ขณะที่รายจ่ายครัวเรือนเกษตรกร ในปี 2560 เท่ากับ 243,178 บาทต่อปี ลดลงจาก 247,732 บาทต่อปี ในปี 2559 หรือลดลงร้อยละ 1.84 ส่งผลให้เงินออมของครัวเรือนเกษตรกรเพิ่มขึ้นจาก 52,709 บาทต่อปี ในปี 2559 เป็น 66,100 บาทต่อปี ในปี 2560 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 25.40

ตารางที่ 2 จำนวนหัวหน้าครอบครัวเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร ณ วันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2559 แยกตามช่วงอายุ

ช่วงอายุ	จำนวน	ร้อยละ
มากกว่า 60 ปี	1,876,329	28.94
51 - 60 ปี	1,875,900	28.94
41 - 50 ปี	1,797,838	27.73
31 - 40 ปี	770,369	11.88
18 - 30 ปี	160,904	2.48
น้อยกว่า 18 ปี	1,310	0.02
รวม	6,482,650	100.00

ที่มา : ฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกร ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมส่งเสริมการเกษตร

อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย มีประชากรทั้งสิ้น 120,281 คน จำนวน 51,674 ครัวเรือนและมีครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม จำนวน 5,830 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 11.28 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2561) เนื่องจากเป็นกลุ่มอาชีพที่มีรายได้ไม่แน่นอน ซึ่งรายได้จะขึ้นอยู่กับราคาผลผลิต ต้นทุนการผลิต และอาจมีปัจจัยที่กระทบต่อรายได้ เช่น เมื่อเกิดภัยธรรมชาติที่อาจส่งผลให้ไม่ได้ผลผลิตตามที่คาดการณ์ หากไม่มีการเก็บออมไว้ใช้จ่ายจำเป็นฉุกเฉินจะส่งผลให้เกิดภาระหนี้สินจากการกู้ยืมเงินเพื่อนำไปลงทุนและใช้จ่ายในครัวเรือน ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกรเมื่อสูงอายุขึ้นหรือเกษียณอายุในที่สุด

ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุของเกษตรกรในเขตอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เพื่อจะใช้เป็นข้อมูลในการส่งเสริมให้เกิดการออม อันจะเป็นการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นสังคมสูงวัยโดยสมบูรณ์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพฤติกรรมการการออมเพื่อการเกษียณอายุของเกษตรกรในเขตอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุของเกษตรกรในเขตอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

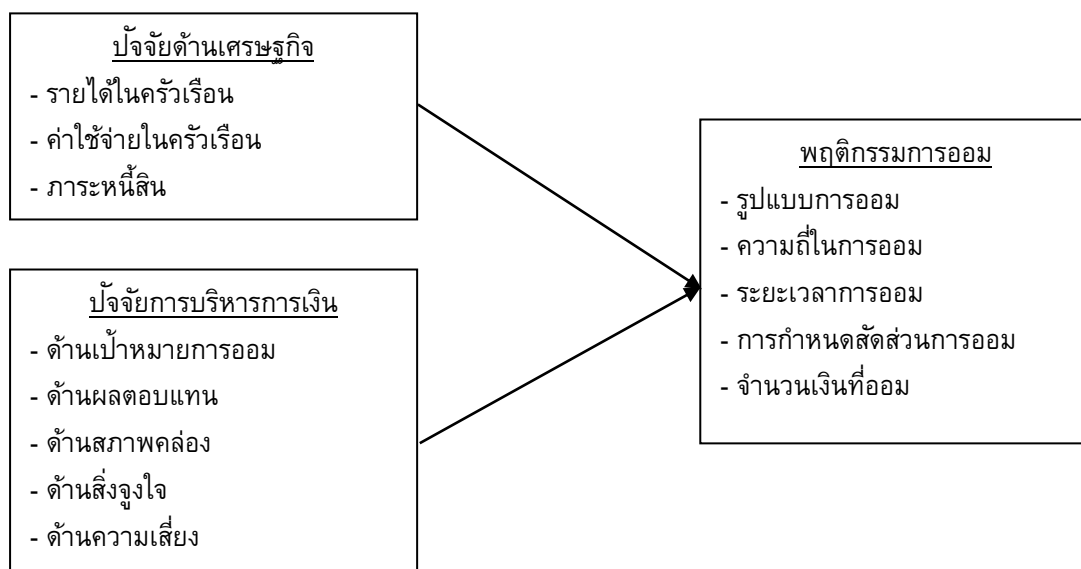
ขอบเขตของการวิจัย

1. เนื้อหาการวิจัย เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของเกษตรกร ผู้วิจัยนำกรอบแนวคิดการศึกษาวิจัยของอนงนาฏ ศุภกิจฉนิชกุล (2558, น. 4) กรอบแนวคิดการศึกษาวิจัยของเนษพร นาคสีเหลือง (2557, น. 15) และ กรอบแนวคิดจากการศึกษาวิจัยของ นครินทร์ เจียวสว่าง (2558, น. 21) และสรุปจากทฤษฎีรายได้ที่แท้จริงของ จอห์น เมนาร์ด เคนส์ ที่กล่าวไว้ว่าการออมจะเกิดขึ้นเมื่อครัวเรือนมีรายได้มากกว่ารายจ่าย มาผสมผสานและกำหนดเป็นปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ซึ่งได้แก่ รายได้ต่อปี ค่าใช้จ่ายต่อปี ความถี่ของการมีรายได้ ภาระหนี้สิน และมูลค่าทรัพย์สิน และจากแนวคิดการวิจัยของ อนงนาฏ ศุภกิจฉนิชกุล (2558) ซึ่งได้ศึกษาพฤติกรรมการออมและการบริหารการเงินก่อนเกษียณอายุ ซึ่งการศึกษาวิจัยพบว่า การบริหารการเงินมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม โดยหลักในการบริหารการเงิน ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ เป้าหมายการออม ผลตอบแทน สภาพคล่อง สิ่งจูงใจ และความเสี่ยง มากำหนดเป็นปัจจัยการบริหารการเงิน

2. ประชากรที่ผู้วิจัยเลือกที่จะศึกษา คือ เกษตรกรหรือผู้ประกอบการอาชีพด้านเกษตรกรรม ได้แก่ การเพาะปลูกพืช การปศุสัตว์ และการประมง ในเขตอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย จำนวน 5,301 ครัวเรือน (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2561)

3. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) กำหนดระยะเวลาเก็บรวบรวมข้อมูลถึงเดือนมกราคม 2562

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 2 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

1. รายได้ในครัวเรือนที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน
2. ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนที่ต่างกันมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน
3. ภาระหนี้สินที่ต่างกันมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน
4. เป้าหมายการออมที่ต่างกันมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน
5. ผลตอบแทนจากการออมที่ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน
6. สภาพคล่องที่ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน
7. สิ่งจูงใจในการออมที่ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน
8. ความเสี่ยงของการออมที่ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน

นิยามศัพท์

การออม หมายถึง การแบ่งสรรรายได้ที่ครัวเรือนได้รับ เพื่อเก็บไว้ใช้เมื่อเกษียณอายุ ซึ่งมีการเก็บออมในหลายรูปแบบ เช่น การออมในรูปของเงินสด การฝากธนาคารสถาบันการเงิน การฝากในรูปแบบของสลากออมทรัพย์ ใน การศึกษานี้ การออมยังหมายถึงความรวมถึงการเก็บออมในรูปของการซื้อทรัพย์สิน ได้แก่ สัมปทานทรัพย์ อสังหาริมทรัพย์ การทำประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ รวมถึงการนำเงินไปลงทุนในกองทุนต่างๆ หรือซื้อพันธบัตรรัฐบาล เป็นต้น

เกษตรกร หมายถึง ผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ การเพาะปลูกพืช การปศุสัตว์ และการประมง

การเกษียณอายุ หมายถึง การที่เกษตรกรมีอายุครบ 60 ปีบริบูรณ์ หรือการที่เกษตรกรไม่สามารถประกอบอาชีพได้เป็นปกติ หรือเลิกประกอบอาชีพ

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ หมายถึง ปัจจัยส่วนบุคคลหรือปัจจัยในครัวเรือนของเกษตรกรที่อาจส่งผลต่อพฤติกรรมการออมของเกษตรกร โดยในการศึกษาครั้งนี้กำหนดปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ ค่าใช้จ่าย และ ภาระหนี้สินในครัวเรือน ทั้งนี้จะไม่รวมถึงปัจจัยด้านเศรษฐกิจอื่น เช่น ภาวะเศรษฐกิจ อัตราเงินเฟ้อ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา เป็นต้น

ปัจจัยด้านการบริหารการเงิน หมายถึง การจัดการทางการเงินส่วนบุคคลเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของการออมเงิน ซึ่งในการศึกษานี้จะประกอบด้วย เป้าหมายการออม ผลตอบแทน สภาพคล่อง สิ่งจูงใจ และความเสี่ยง

สภาพคล่อง หมายถึง ความสามารถในการเปลี่ยนแปลงทรัพย์สิน เช่น ที่ดิน อาคาร หรือทรัพย์สินอื่น ให้อยู่ในรูปแบบของเงินสดซึ่งสามารถนำไปใช้จ่ายได้

พฤติกรรมการออม หมายถึง การที่บุคคลนำรายได้ส่วนที่เหลือจากการใช้จ่ายเพื่อการลงทุนและการบริโภคมาเก็บออม เพื่อเก็บไว้ใช้ในอนาคต ซึ่งประกอบด้วย รูปแบบการออม สัดส่วนเงินออม จำนวนเงินที่ออม ระยะเวลาที่ออม และความถี่ของการออม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของเกษตรกรในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานภาครัฐและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสำหรับใช้ข้อมูลในการกำหนดกลยุทธ์การสื่อสารเชิญชวนให้เกษตรกรมีการออมเพื่อใช้เมื่อเกษียณอายุ

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ เกษตรกรในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ตามข้อมูลการขึ้นทะเบียนครัวเรือนเกษตรกร ของกรมส่งเสริมการเกษตร มีจำนวน 5,456 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยคำนวณกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Taro Yamane ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อน 5% จะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 373 เพื่อป้องกันความผิดพลาดจากแบบสอบถามไม่สมบูรณ์ ผู้ศึกษาจึงเก็บแบบสอบถามเผื่อไว้จำนวนหนึ่ง รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เก็บแบบสอบถามจำนวน 400 ราย และได้ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling design) จากขนาดประชากรเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่กระจาย ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูล

ตำบล	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
แม่สาย	418	31
ห้วยไคร้	625	46
เกาะช้าง	1,228	90
โป่งผา	540	40
ศรีเมืองชุม	1,062	78
เวียงพางคำ	141	10
บ้านด้าย	1,011	74
โป่งงาม	431	32
รวม	5,456	400

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ซึ่งแบบสอบถามประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นการสอบถามข้อมูลด้านลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา จำนวนบุคคลที่อยู่ในอุปการะ รายได้จากอาชีพนอกภาคการเกษตร ความถี่ของการมีรายได้ รายได้สุทธิหลักจากหักค่าใช้จ่าย และภาระหนี้สิน คำถามมีจำนวน 9 ข้อ ลักษณะของคำถามมีทั้งคำถามปลายเปิดและคำถามปลายปิด โดยเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check list) และแบบเติมคำ (Completion)

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการออม มีคำถามทั้งสิ้น 5 ข้อ ซึ่งประกอบด้วย รูปแบบการออม ความถี่ในการออม ระยะเวลาการออม การกำหนดสัดส่วนการออม และจำนวนเงินที่ออมเฉลี่ยต่อเดือน โดยเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check list)

ส่วนที่ 3 เป็นแบบแบบวัดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านการบริหารการเงิน แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ให้เลือกตอบ 5 ระดับ จำนวนคำถาม 28 ข้อ

โดยลักษณะการวัดแบ่งตามระดับความสำคัญของปัจจัยต่าง ๆ โดยการให้คะแนน (Rating Scale) สำหรับลักษณะคำถามมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยใช้เกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

มากที่สุด	ให้คะแนน	5
มาก	ให้คะแนน	4
ปานกลาง	ให้คะแนน	3
น้อย	ให้คะแนน	2
น้อยที่สุด	ให้คะแนน	1

เมื่อรวบรวมข้อมูลและแจกแจงความถี่แล้ว จะใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มประชากรมาพิจารณาความถี่ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์เฉลี่ยในการอภิปรายผลคำนวณ มาแบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ยแต่ละช่วงเท่า ๆ กัน เพื่อแปลผลของค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ช่วงคะแนนเท่ากัน (Class Interval) ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับความสำคัญ
4.21 – 5.00	มากที่สุด
3.41 – 4.20	มาก
2.61 – 3.40	ปานกลาง
1.81 – 2.60	น้อย
1.00 – 1.80	น้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 เป็นข้อคำถามปลายเปิด โดยสอบถามข้อแนะนำและความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการออมเพื่อการเกษียณอายุของเกษตรกร จำนวน 1 ข้อ

วิธีการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามซึ่งใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาครั้งนี้ตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม และมีการนำตัวอย่างแบบสอบถามของ อนงนาฏ ศุภกิจวิชกุล (2558) มาดัดแปลงปรับปรุงให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย และสร้างเป็นสอบถามในการศึกษาครั้งนี้

2. นำแบบสอบถามฉบับร่างที่สร้างขึ้น เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมตามหัวข้องานวิจัยที่ทำการศึกษา จากนั้นนำมาคำนวณหาค่าความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IOC) ถ้ามีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 0.5 ถึง 1.00 แสดงว่า แบบสอบถามดีใช้ได้ตามเนื้อหาที่ระบุไว้ในรายละเอียด ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และหากได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 0.5 ซึ่งอาจมีเหตุเนื่องจากมีเนื้อหาไม่ตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย หรือประโยคในข้อคำถามอาจทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจความหมายคลาดเคลื่อน ต้องนำไปปรับปรุงแก้ไข

3. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดสอบใช้ (Pre test) กับประชากรกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้แก่เกษตรกรในเขตอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน แล้วนำข้อมูลที่เก็บได้มาบันทึกในโปรแกรม SPSS และคำนวณค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) เพื่อประเมินคุณภาพของแบบสอบถามของข้อคำถามในส่วนที่ 3 ซึ่งเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่าว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ โดยทุกปัจจัยได้ค่าแอลฟามากกว่า 0.7 ซึ่งแสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นในระดับสูง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.781
2) ปัจจัยด้านการบริหารการเงิน	
- ด้านเป้าหมายการออม	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.732
- ด้านผลตอบแทน	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.722
- ด้านสภาพคล่อง	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.700
- ด้านสิ่งจูงใจ	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.728
- ด้านความเสี่ยง	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.734

สถิติที่ใช้ในการวิจัยเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าร้อยละ (Percentage : %) เป็นการคำนวณการหาสัดส่วนของข้อมูลในแต่ละตัวเทียบกับข้อมูลรวมทั้งหมด โดยให้ข้อมูลรวมทั้งหมดค่าเป็นร้อยละ ในส่วนของข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไปและข้อมูลพฤติกรรมการออม

2. ค่าเฉลี่ย (Mean หรือ Average : $\bar{X}$) ค่าเฉลี่ยที่ได้มาจากกลุ่มตัวอย่างและค่าเฉลี่ยที่ได้มาจากการประชากรทั้งหมด ได้แก่ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยการบริหารการเงิน

3. ค่าแจกแจงความถี่ (Frequency) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของประชากรและการกระจายของข้อมูล

4. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviations : SD) คือ ค่ารากที่สองของผลรวมของความแตกต่างระหว่างข้อมูลดิบกับค่าเฉลี่ยยกกำลังสองหารด้วยจำนวนข้อมูลทั้งหมด ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมี 2 ลักษณะ คือ ข้อมูลที่เก็บจากประชากรทั้งหมดและข้อมูลที่เก็บจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและการบริหารการเงิน

5. การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of variance : ANOVA) เป็นวิธีการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของตัวแปรข้อมูลทั่วไปที่มีค่าอยู่มากกว่า 2 ค่าขึ้นไปด้วย F-test สำหรับทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยใช้ระดับนัยสำคัญ 0.05 หรือที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัย

ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษาสูงสุด จำนวนคนที่อยู่ในการอุปการะ ประเภทของรายได้ นอกจากอาชีพเกษตรกร ความถี่ของการมีรายได้ รายได้รวมหลังหักค่าใช้จ่าย (รายได้สุทธิ) ต่อปี และภาระหนี้สิน และมูลค่าทรัพย์สินที่ถือครอง โดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์สถิติพื้นฐานหาค่าร้อยละ (Percentage)

จากผลการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 53.3 มีช่วงอายุ 51- 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.0 สถานภาพสมรส ร้อยละ 77.0 ระดับการศึกษาสูงสุดคือระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษา ร้อยละ 45.8 มีจำนวนคนที่อยู่ในการอุปการะ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 38.0 นอกจากรายได้จากการทำการเกษตรแล้วร้อยละ 65.3 ยังมีรายได้จากอาชีพเสริมนอกภาคการเกษตรด้วย มีรายได้ทุกเดือน ร้อยละ 69.8 รายได้รวมหลังหักค่าใช้จ่ายต่อปีที่ระดับต่ำกว่า 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 53.3 มีภาระหนี้สินต่ำกว่า 30,000 บาท ร้อยละ 42.5 และสินทรัพย์ที่ถือครองอยู่มีมูลค่าต่ำกว่า 300,000 บาท ร้อยละ 72.3

พฤติกรรมการออมของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการศึกษา พบว่า รูปแบบการออมที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เลือกในการออม ได้แก่ การออมผ่านกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 39.5 มีความถี่ในการออมเดือนละ 1 ครั้ง ร้อยละ 47.3 และมีการออมมาแล้วเป็นระยะเวลา 1-5 ปี ร้อยละ 50.3 แต่ไม่มีการกำหนดสัดส่วนจำนวนเงินที่จะที่ชัดเจน ร้อยละ 68.5 โดยส่วนใหญ่จะออมต่ำกว่า 1,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 85.8

1. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่มีผลต่อพฤติกรรมการออม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุแบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ รายได้ในครัวเรือน ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน และภาระหนี้สิน โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ตัวเลือก พบว่า ผลสรุปรวมปัจจัยด้านเศรษฐกิจมีผลต่อพฤติกรรมการออม มีระดับความสำคัญที่ระดับสำคัญมากที่สุด และจากการทดสอบสมมติฐานการวิจัยด้วยสถิติโดยการวิเคราะห์สถิติ One-way ANOVA มีดังนี้

สมมติฐานที่ 1 : รายได้ในครัวเรือนที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน

ผลการทดสอบพบว่า รายได้ในครัวเรือนที่ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการออมในด้านรูปแบบการออมและจำนวนเงินออมต่อเดือนแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 : ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนที่ต่างกันมีพฤติกรรมการออมต่างกัน

ผลการทดสอบพบว่า ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนที่ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการออมในด้านระยะเวลาในการออมและการกำหนดสัดส่วนในการออมแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 : ภาระหนี้สินที่ต่างกันมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน

ผลการทดสอบพบว่า ภาระหนี้สินที่ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการออมในด้านรูปแบบการออมและจำนวนเงินที่ออมต่อเดือนแตกต่างกัน

2. ปัจจัยการบริหารการเงินที่มีผลต่อพฤติกรรมการออม

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านการบริหารการเงินที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ การกำหนดเป้าหมายการออม ผลตอบแทน สภาพคล่อง สิ่งจูงใจ และความเสี่ยง จากการทดสอบสมมติฐานการวิจัยด้วยสถิติโดยการวิเคราะห์สถิติ One-way ANOVA จำแนกเป็นรายข้อ สรุปได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 4 : เป้าหมายการออมที่ต่างกันมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน

ผลการทดสอบพบว่า เป้าหมายการออมที่ต่างกันมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน และพบว่าผลสรุปรวม ปัจจัยการบริหารการเงินด้านเป้าหมายการออมมีผลต่อพฤติกรรมการออม มีระดับความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด

สมมติฐานที่ 5 : ผลตอบแทนจากการออมที่ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ผลตอบแทนจากการออมที่ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน และผลสรุปรวมปัจจัยการบริหารการเงิน ด้านผลตอบแทนมีผลต่อพฤติกรรมการออม มีระดับความสำคัญในระดับมาก

สมมติฐานที่ 6 : สภาพคล่องที่ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าสภาพคล่องที่ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน การบริหารการเงินด้านสภาพคล่องที่ต่างกัน มีพฤติกรรมการออมในด้านระยะเวลาการออม การกำหนดสัดส่วนการออม และจำนวนเงินออมต่อเดือน แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 7 สิ่งจูงใจในการออมที่ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า สิ่งจูงใจในการออมที่ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน และพบว่า การบริหารการเงินด้านสิ่งจูงใจที่ต่างกัน มีพฤติกรรมการออมในด้านจำนวนเงินออมต่อเดือนแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 8 ความเสี่ยงของการออมที่ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความเสี่ยงของการออมที่ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน และพบว่าการบริหารการเงินด้านความเสี่ยงที่ต่างกัน มีพฤติกรรมการออมในด้านจำนวนเงินออมต่อเดือน แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุของเกษตรกรในเขตอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย สามารถนำผลการศึกษามาอภิปรายได้ดังนี้

พฤติกรรมการออมของเกษตรกรในเขตอำเภอแม่สายที่มีการออมแล้ว ส่วนใหญ่เลือกรูปแบบการออม เป็นการออมเงินกับกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ในชุมชน ผักเงินไว้กับธนาคารหรือสถาบันการเงิน และเก็บสะสมในรูปของเงินสด มีความถี่ในการออมเดือนละ 1 ครั้ง ไม่มีการกำหนดสัดส่วนการออมที่ชัดเจน และจำนวนเงินที่ออมจะต่ำกว่า 1,000 บาทต่อเดือน สอดคล้องกับการศึกษาของชานีเยะฮ์ ช่างวัฒนกุล (2559) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของประชาชนจังหวัดสตูล ซึ่งพบว่า มีรูปแบบการออมผ่านบัญชีเงินฝากธนาคารและถือเป็นเงินสด ความถี่ในการออมเป็นรายเดือน อีกทั้งยังสอดคล้องกับการศึกษาของดารารภณ์ โคลิวิวัฒน์ (2558) ศึกษาเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมและรูปแบบการออมของข้าราชการกองทัพอากาศ พบว่ารูปแบบการออมของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาที่นิยมออมมากที่สุดคือบัญชีเงินฝากประเภทต่าง ๆ ในสถาบันการเงิน ถัดมาเป็นการเก็บสะสมในรูปเงินสด และมีความถี่ในการออมทุกเดือน

ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของเกษตรกรในเขตอำเภอแม่สาย พบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ระดับความสำคัญ รายได้ ค่าใช้จ่าย และภาระหนี้สินในครัวเรือน ระดับความสำคัญที่มากที่สุด และรายได้ ค่าใช้จ่าย ภาระหนี้สินที่ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของเสาวลักษณ์ ธรรมที่ปกุล (2539) ศึกษาถึงปัจจัยสำคัญทางเศรษฐกิจ สังคม และปัจจัยอื่นที่กำหนดพฤติกรรมการออมของครัวเรือนเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเชิงบวก และครัวเรือนมีรายได้แตกต่างกันจะมีการออมที่แตกต่างกันมาก อีกทั้งยังสอดคล้องกับการศึกษาของอิศญาณ์ แดงสมุทร และคณะ ที่ศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยที่มีผลต่อการลงทุนเพื่อวัยเกษียณอายุของครูโรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการลงทุนเพื่อวัยเกษียณอายุ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.10 ได้แก่ อายุงาน จำนวนสมาชิกที่ต้องอุปการะเลี้ยงดู รายได้พิเศษ รายจ่ายเพื่อการบริโภค ความปลอดภัยของเงินลงทุน รายได้ผลตอบแทนที่แน่นอน

ปัจจัยการบริหารการเงินที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของเกษตรกรในเขตอำเภอแม่สาย ซึ่งศึกษา 5 ด้าน ประกอบด้วย เป้าหมายการออม ผลตอบแทน สภาพคล่อง สิ่งจูงใจ และความเสี่ยง พบว่าการบริหารการเงินทั้ง 5 ด้านของกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกันส่งผลต่อพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของอนงนาฏ สุภกิจ วณิชกุล (2558) ที่ศึกษาพฤติกรรมการออมและการบริหารการเงินก่อนเกษียณอายุ กรณีศึกษานักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จังหวัดนครปฐม ซึ่งเป็นการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล พฤติกรรมการออม และการบริหารการเงิน พบว่า พฤติกรรมการออม ได้แก่ อัตราการออม ลักษณะการออม วัตถุประสงค์ในการออม การเลือกรูปแบบการออม ระยะเวลาที่เก็บออม แหล่งข้อมูลในการออม และการบริหารการเงิน เพื่อการเกษียณส่งผลต่อการบริหารการเงิน และสอดคล้องกับการศึกษาของณัฏฐา ชาราชีวิน (2558) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมเงินส่วนบุคคลเพื่อการเกษียณ โดยเป็นการศึกษาที่เน้นการเชื่อมโยงพฤติกรรมการออมกับความรู้ทางการเงิน ซึ่งพบว่าความรู้ความเข้าใจทางการเงิน และทัศนคติเรื่องการออมเงินมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมเงินส่วนบุคคลเพื่อการเกษียณ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษานี้

จากการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ผลต่อพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณของเกษตรกรในเขตอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังนี้

1. จากผลการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุช่วง 51 – 60 ปี ซึ่งอยู่ในวัยใกล้เกษียณอายุ แต่มีการออมเงินเพียงในอัตราที่ต่ำกว่าเดือนละ 1,000 บาท มูลค่าทรัพย์สินที่ถือครองอยู่มีมูลค่าไม่เกิน 300,000 บาท ยังไม่มีการกำหนดสัดส่วนหรือจำนวนเงินออมที่ชัดเจน อีกทั้งรูปแบบการออมมีเพียงการออมเงินผ่านกองทุนสัจจะออมทรัพย์และฝากเงินกับสถาบันการเงินซึ่งให้ผลตอบแทนที่ไม่สูงนักเมื่อเทียบกับจำนวนเงินออม ไม่อาจสร้างความมั่งคั่งได้ในอนาคต แสดงให้เห็นถึงการที่ไม่ได้วางแผนทางการเงินเพื่อการเกษียณอายุ อาจส่งผลให้ไม่มีรายได้ที่เพียงพอต่อการดำรงชีพภายหลังจากการเกษียณอายุได้ ดังนั้นจึงสามารถใช้เป็นข้อมูลในการเสนอแนะส่วนงานที่เกี่ยวข้องในการให้ความรู้ทางการเงินแก่กลุ่มตัวอย่างให้เกิดทักษะในการบริหารการเงินต่อไป

2. จากการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามพบว่ากลุ่มตัวอย่างเพียงร้อยละ 0.5 ที่มีการออมหรือลงทุนผ่านกองทุนที่รัฐจัดตั้ง เช่น กอช. กบข. หรือกองทุนประกันสังคม ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนที่น้อยมากเมื่อเทียบกับกลุ่มเป้าหมายภาครัฐควรมีการส่งเสริมให้เกษตรกรสมัครเข้าเป็นสมาชิกและออมเงินกับกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมให้เกิดการออมของผู้ประกอบอาชีพอิสระที่ไม่ได้อยู่ในระบบการจ้าง ให้มีหลักประกันที่มั่นคงให้ชีวิตยามเกษียณ เพื่อเป็นการลดภาระด้านงบประมาณที่จะใช้ดูแลในอนาคต

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในครั้งต่อไป

1. การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุ ซึ่งกำหนดปัจจัยที่ศึกษาเพียง 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและปัจจัยการบริหารการเงิน ซึ่งอาจไม่ได้ศึกษาครอบคลุมปัจจัยที่อาจส่งผลต่อพฤติกรรมการออมทุกด้าน เช่น ทัศนคติต่อการออม และความรู้ทางการเงิน เป็นต้น จึงควรมีการศึกษาให้ครอบคลุมถึงเรื่องดังกล่าวด้วย

2. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในประชากรกลุ่มอื่นด้วย โดยเฉพาะกลุ่มผู้กลุ่มผู้มีรายได้น้อย กลุ่มผู้มีประกอบอาชีพอิสระที่ไม่ได้อยู่ในระบบการจ้างอื่น ๆ เพื่อเป็นข้อมูลส่งเสริมให้เกิดการออมผ่านกองทุนการออมแห่งชาติต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- เสาวลักษณ์ ธรรมธิปกุล. (2539). **พฤติกรรมกรรมการออมของครัวเรือนลูกค้า ธกส. วิทยานิพนธ์**
เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ทรงธรรม ปิ่นโต. (2555). **เศรษฐศาสตร์เล่มเดียวอยู่**. กรุงเทพมหานคร: ธนาคารแห่งประเทศไทย.
- สาวิตรี พบกระโทก. (2554). **ศักยภาพในการออมของครัวเรือนเกษตรไทย. วิทยานิพนธ์**
วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์เกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อิสยาณี แดงสมุทร, ศศิธร สมบูรณ์ทรัพย์, พัฒน์ พัฒนรังสรรค์. (2559). **พฤติกรรมและปัจจัยที่มีผล**
ต่อการลงทุนเพื่อวัยเกษียณของครูโรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา จังหวัดชลบุรี.
วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. 1 (1) : 110-130
- อนงนาฏ ศุภกิจฉินกุล. (2558). **พฤติกรรมกรรมการออมและการบริหารการเงินก่อนเกษียณอายุ**
กรณีศึกษามูลนิธิมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัด
นครปฐม. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ณัชชา ธาราชีวิน. (2558). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมเงินส่วนบุคคลเพื่อการ**
เกษียณ. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เนษพร นาคสีเหลือง. (2557). **ปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของ**
พนักงานธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคลธัญบุรี.
- นครินทร์ เจียวสว่าง. (2558). **ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมเพื่อวัยเกษียณ กรณีศึกษา**
ข้าราชการกรมโยธาธิการและผังเมือง. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุวิมล ปานทอง. (2557). **การวางแผนเพื่อการเกษียณอายุ. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 มกราคม 2562,**
จาก http://moneymoneyn.blogspot.com/2014/02/6_10.html
- อุทัย จรุงวิทย์. **คู่มือปฏิบัติงานสำหรับนายหน้าประกันชีวิต. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 มกราคม 2562,**
จาก <http://www.oic.or.th/sites/default/files/content/85938/bth6.pdf>
- เจน จงจันสี. (2558). **ปัจจัยที่มีผลต่อการสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ กรณีศึกษา**
ในเขตกรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2562). **เงินรับฝากและสินเชื่อแยกรายจังหวัดธนาคารแห่งประเทศไทย. สืบค้นเมื่อวันที่ 13 มกราคม 2562 จาก**
https://www.bot.or.th/Thai/Statistics/RegionalEconFinance/Pages/MoneyandBanking_NR
- กองทุนการออมแห่งชาติ. (2562). **กองทุนการออมแห่งชาติ. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 ม.ค. 2562**
จาก <http://www.nsf.or.th/index.php>
- แสงสุรีย์ เสมอใจ. (2559). **พฤติกรรมการออมไว้ใช้ยามฉุกเฉินของครัวเรือนไทยภายใต้ความ**
ไม่แน่นอนด้านรายได้. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- รัชนี้ ปรีชา และปานแก้วตา ลักนาวานิช. (2551). **การตัดสินใจออมผ่านกองทุนการออมแห่งชาติ**
ของแรงงานนอกระบบในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช.
สืบค้นเมื่อวันที่ 4 มกราคม 2562, จาก
<https://www.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/164345>
- สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ. (2559). **กลยุทธ์ส่งเสริมการออมให้แก่วัยผู้ใหญ่**
เพื่อเตรียมการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.